

Brüssel, 10.5.2022
SWD(2022) 140 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
MÕJU HINDAMISE ARUANDE KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Lisatud dokumentidele:

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) .../... Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes

KOMISJONI TEATIS. Komisjoni teatise „Suunised vertikaalsete piirangute kohta“ kavandi sisu heakskiitmine

{C(2022) 3015 final} - {SEC(2022) 198 final} - {SWD(2022) 139 final}

Kommenteeritud kokkuvõte
Vertikaalsete kokkulepete grupierandi määrusele (edaspidi „määrus“) lisatud mõjuhinna ja läbivaadatud suunised vertikaalpiirangute kohta (edaspidi „vertikaalsed suunised“)
A. Vajadus meetmete järele
Mis on probleem ja miks on tegemist ELi tasandi probleemiga?
<p>Hindamine kinnitas, et määrus ja vertikaalsed suunised on kasulikud vahendid, mis hõlbustavad vertikaalsete kokkulepete hindamist ELi konkurentsioiguse alusel. Siiski näitas hindamine ka seda, et alates nende eeskirjade vastuvõtmisest on turg oluliselt muutunud eelkõige internetimüügi kasvu ja uute turuosaliste (näiteks veebiplatvormid) lisandumise tõttu. Sellega seoses jõuti hindamise käigus järeldusele, et eeskirjade teatavad osad ei toimi hästi või ei toimi nii, nagu võiksid. Eelkõige tuleks kohandada „safe harbour“-põhimõtte kohaldamisala neljas valdkonnas.</p> <p>Topeltturustamine tähendab olukorda, kus tarnija müüb oma kaupu või teenuseid lisaks sõltumatutele turustajatele ka otse lõpptarbijatele. Ühest küljest näitas hindamine, et arvestades topeltturustamise kasvu, võib 2010. aasta määrusega teha erandi vertikaalsetele kokkulepetele juhul, kui horisontaalsed probleemid ei ole enam tähtsusetud, eelkõige seoses tarnija ja turustajate vahelise teabevahetusega ning hübriidplatvormidega. Teisest küljest näitas hindamine, et topeltturustuse erandi laiendamine hulgi müüjate ja importijate suhtes võib samuti olla asjakohane.</p> <p>Võrdse kohtlemise kohustuste kohaselt peab äriühing pakkuma oma kaupu või teenuseid oma lepinguosalisele tingimustel, mis on samasugused või soodsamad kui need, mille alusel neid pakutakse kolmandatele isikutele. 2010. aasta määrus hõlmab kõiki võrdse kohtlemise kohustusi. Hindamine näitas aga, et jaekaubanduse võrdse kohtlemise kohustusi kasutatakse aina rohkem, ja kuna platvormiülesed jaekaubanduse võrdse kohtlemise kohustused ei vasta alati aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele, ei tohiks nende suhtes grupierandit kohaldada.</p> <p>Aktiivse müügi piirangud pärsivad turustaja võimet kliendirühmade või -territooriumidega aktiivselt ühendust võtta. Hindamise käigus kogutud tõendite kohaselt ei ole 2010. aasta määrus piisavalt paindlik ning aktiivse müügi piirangud võivad vastata erandi tegemise tingimustele rohkemal määral.</p> <p>2010. aasta määruse kohaselt kuulub veebimüügi keeld põhiliste piirangute hulka. Sama lähenemisviisi kohaldatakse teatavate internetimüügi kaudsete piirangute suhtes, nagu internetimüügi eest kõrgema hulgihinna määramine kui väljaspool interneti müüdavate toodete puhul („kahe hinnataseme kehtestamine“) või internetimüügile selliste kriteeriumide kehtestamine, mis ei ole üldiselt samaväärsed traditsioonilistes kauplustes müügi suhtes kehtestatud kriteeriumidega („võrdvärsuse põhimõte“). Need piirangud ei tundu enam olevat kooskõlas keskkonnaga, kus internetimüük on muutunud iseseisvaks müügikanaliks, mis ei vaja enam samasugust erilist kaitset kui varem, samal ajal kui füüsilised kauplused on sattunud kasvava surve alla.</p>
Mida tahetakse saavutada?
<p>Algatuse üldeesmärk on pakkuda ettevõtjatele lihtsamaid, selgemaid ja ajakohaseid eeskirju ja suuniseid, mis aitaksid neil ise hinnata oma vertikaalsete kokkulepete vastavust aluslepingu artiklile 101 internetimüügi ja veebiplatvormide kasvu tõttu muutunud keskkonnas, samuti lihtsustada komisjoni, liikmesriikide konkurentsiasutuste ja riikide kohtute tööd õigusnormide täitmise tagamisel.</p>
Milline on ELi tasandi meetmete lisaväärtus (subsidiarsus)?
<p>Subsidiarsuse põhimõtet ei kohaldata, sest ELil on konkurentsi valdkonnas ainupädevus. Kuna määruses on sätestatud „safe harbour“-põhimõte, mida saab kohaldada vaid ELi tasandil, pakub määrus lisaväärtust võrreldes olemasolevate üldisemate ja riigiti erinevate suunistega aluslepingu artikli 101 kohaldamise jaoks.</p>

B. Lahendused
<p>Millised on poliitikavariandid eesmärkide saavutamiseks? Kas on määratletud eelistatud poliitikavariant?</p>
<p>Kõikide mõjuhinnangus käsitletavate valdkondade lähtetsenaarium on säilitada 2010. aasta määruse suunised ja eeskirjad ning vertikaalsed suunised.</p> <p><u>Topeltturustus</u> – variandi 1 puhul jätkatakse topeltturustuse grupierandi kohaldamist, kuid piiratumal kujul. Variandi 1a puhul piiratakse erandit eelkõige juhtumitega, kus osapoolte liidetud turuosa ei ületa 10%. Variandi 1b puhul tehtaks erand topeltturustuse kokkulepete kõikidele aspektidele, välja arvatud teatavat liiki teabevahetusele. Variandi 1c puhul jäetaks grupierandi kohaldamisalast välja hübriidplatvormide vertikaalsed kokkulepped. Variandi 2 puhul ei kohaldataks grupierandit topeltturustuse suhtes enam üldse. Variandi 3 puhul hõlmaks grupierand hulgimüüjate ja importijate topeltturustust. <u>Eelistatud</u> on kombinatsioon variantidest 1b, 1c ja 3.</p> <p><u>Võrdse kohtlemise kohustused</u> – variandi 1 puhul jääksid platvormiülesed jaemüüki käsitlevad võrdse kohtlemise kohustused määruse kohaldamisalast välja. Need võrdse kohtlemise kohustused vajaksid eraldi hindamist aluslepingu artikli 101 alusel. Variandi 2 puhul jääksid määruse kohaldamisalast välja kõik võrdse kohtlemise kohustuste liigid. <u>Eelistatud</u> on variant 1.</p> <p><u>Aktiivse müügi piirangud</u> – variandiga 1 laiendatakse erandeid, mille puhul nende piirangute suhtes kehtib grupierand. Eelkõige võimaldaks variant 1a erinevate turustussüsteemide kombineerimist samal territooriumil. Variant 1b võimaldaks tarnijal määrata teatavale territooriumile või kliendirühmale rohkem kui ühe ainuõigusliku turustaja (edaspidi „jagatud ainuõigus“). Variant 1c võimaldaks tarnijal piirata ostja, aga ka tema klientide aktiivset müüki („ülekanndmine“). Variandi 2 puhul saab tarnija piirata aktiivset ja passiivset müüki väljastpoolt territooriumi, kus rakendatakse valikulist turustamissüsteemi, sellel territooriumil asuvate volitamata turustajate suhtes. <u>Eelistatud</u> on kombinatsioon variantidest 1b, 1c ja 2.</p> <p><u>Internetimüügi kaudsed piirangud</u> – variandi 1 puhul jäetaks põhiliste piirangute loetelust välja kahe hinnataseme kehtestamine. Variandi 2 puhul jäetaks põhiliste piirangute loetelust välja võrdväärsuse põhimõte. <u>Eelistatud variant</u> on 1. ja 2. variandi kombinatsioon.</p>
<p>Millised on eri sidusrühmade seisukohad? Kes millist varianti toetab?</p>
<p>Kõigi kategooriate sidusrühmad on tervitanud määruse ja vertikaalsete suuniste läbivaatamist. Eri sidusrühmade seisukohad on mõjuhinnangus käsitletud neljas valdkonnas erinevad.</p> <p>Topeltturustuse puhul ei toetanud sidusrühmad üldjuhul 2. varianti, millega jäetaks topeltturustuse erand täielikult välja. Seevastu kõigi kategooriate sidusrühmad toetasid üldiselt 3. varianti, millega lisatakse erandi kohaldamisalasse hulgimüüjad ja importijad. Variant 1a ei saanud ühegi kategooria sidusrühmade toetust, eelkõige sellega kaasnevate praktiliste raskuste tõttu. Variandi 1b puhul oli erisuguseid arvamusi, ehkki enamik sidusrühmi leidis, et teabevahetus on topeltturustuse puhul oluline, kuid ka seda, et see võib tekitada horisontaalseid probleeme. Liikmesriikide konkurentsiasutused toetasid eelkõige varianti 1c, millega jäetaks hübriidplatvormid erandi kohaldamisalast välja.</p> <p>Võrdse kohtlemise kohustuste puhul toetasid mõned liikmesriikide konkurentsiasutused, samuti märkimisväärne osa veebipõhiste vahendusteenuste osutajatest, turustajatest, õigusbüroodest ning tarnijaid ja turustajaid esindavatest ettevõtjate ühendustest 1. varianti. 2. varianti toetasid samuti mõned liikmesriikide konkurentsiasutused, üks tarbijate ühendus ja enamik tarnijaid.</p> <p>Aktiivse müügi piirangute puhul toetasid varianti 1a eeskätt tarnijad, kuid see valmistas mõningast muret riiklikele konkurentsiasutustele, jaemüüjatele ja ühele tarbijauhendusele. Enamik sidusrühmi toetas variante 1b ja 1c tingimusel, et nende kohaldamine on selgelt piiritletud. 2. varianti toetasid kõigi kategooriate sidusrühmad.</p> <p>Internetimüügi kaudsete piirangute puhul toetasid 1. varianti tarnijad, õigusbürood, mõned</p>

<p>turustajad ja mõned riiklikud konkurentsiasutused, samas kui veebipõhiste vahendusteenuste osutajad ja mõned turustajad avaldasid muret, mida on võimalik lahendada piiramispõhimõtte abil. 2. varianti toetas enamik sidusrühmade kategooriaid.</p>
<p>C. Eelistatud poliitikavariandi mõju</p>
<p>Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) eelised?</p> <p>Eelistatud variandi peamine eelis seoses topeltturustamisega oleks see, et väheneks negatiivne mõju konkurentsile, mis võib tuleneda topeltturustusega seotud teabevahetusest ja topeltturustuses osalevatest hübriidplatvormidest. Lisaks vähendab see topeltturustamisega tegelevate hulgimüüjate ja importijate nõuete täitmisega seotud kulusid.</p> <p>Seoses võrdse kohtlemise kohustustega peaks eelistatud variant vähendama platvormiülest jaemüüki käsitlevate võrdse kohtlemise kohustuste kasutamist ja seega ka nende negatiivset mõju.</p> <p>Aktiivse müügi piirangute puhul oleks eelistatud variandi peamine kasutegur nõuete täitmisega seotud kulude vähenemine ja suurema paindlikkuse võimaldamine tarnijatele ainuõiguslike ja valikuliste turustajate investeeringute kaitsmiseks.</p> <p>Seoses kahe hinnataseme rakendamise ja võrdväarsuse kriteeriumidega väheneks eelistatud variandiga turustajate jaoks nõuete täitmisega seotud kulud, kui nad ei pea enam täitma kriteeriume, mis ei ole nende kasutatava kanali puhul asjakohased.</p>
<p>Millised on eelistatud poliitikavariandi (kui see on olemas, vastasel korral peamiste poliitikavariantide) kulud?</p> <p>Kuigi ühest küljest teatavate piirangute suhtes grupierand enam ei kehtiks ning see suurendaks sidusrühmade kulusid, sest nad ei saaks enam tugineda määruses sätestatud lihtsamatele eeskirjadele, et hinnata oma kokkuleppeid ise, siis teisest küljest kehtiks grupierand muude praegu määruse kohaldamisalast välja jäetud piirangute suhtes ning see jällegi vähendaks sidusrühmade kulusid. Seega kokkuvõttes ei tohiks algatus ettevõtjate nõuete täitmisega seotud kulusid märkimisväärselt suurendada. Algatus vähendaks ka kulusid eeskirjade keerukate osade lihtsustamise ja suuniste ühtlustamise kaudu.</p>
<p>Milline on mõju VKEdele ja konkurentsivõimele?</p> <p>Topeltturustuse eelistatud variandi puhul tuleks tegeleda konkurentsivastaste mõjudega, võimaldades endiselt topeltturustuse konkurentsi soodustavat mõju, ning seega oleks selle variandi mõju konkurentsile positiivne. VKEd saaksid eelistatud variandist kasu sisuliselt samal määral kui muud ettevõtjad, sest eeskirjad sisaldavad selgeid ja kasulikke juhiseid, mis võimaldavad neil kindlaks teha, milline teabevahetus on määruse kohaldamisalast välja jäetud ja millistel topeltturustamise juhtudel ei tekitaks (eelkõige turuvõimuta) hübriidplatvormide kasutamine konkurentsiprobleeme.</p> <p>Võrdse kohtlemise kohustuste puhul on eelistatud variandil positiivne mõju konkurentsile veebipõhiste vahendusteenuste tarnimisel ja seepärast ka ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele, kes kasutavad neid teenuseid oma toodete müümiseks. See oleks kasulik ka uutele või väiksematele veebipõhise vahendusteenuse osutajatele, kes soovivad siseneda või laieneda vahendusteenuste turule.</p> <p>Seoses aktiivse müügi piirangutega suurendaks eelistatud variant üldiselt ainuõigusliku turustamise ja valikulise turustamise süsteemide tõhusust (kaasa arvatud VKEde puhul). Kuna jagatud ainuõigus ja ülekandmine on selgelt piiratud, suurendaks see ka kaubamärgisisest konkurentsi.</p> <p>Internetimüügi kaudsete piirangute puhul oleks eelistatud variandil positiivne mõju konkurentsile ning üldisemalt ettevõtjatele ja VKEdele, kuna see võimaldaks neil säilitada oma konkurentsivõimet, sealhulgas oma füüsilised kauplused.</p>
<p>Kas on ette näha märkimisväärsed mõju riigieelarvetele ja ametiasutustele?</p> <p>Üldiselt ei ole algatusel märkimisväärsed praktilist mõju hindamisele, mida täitevasutused</p>

teevad aluslepingu artikli 101 jõustamise käigus, kuna see ei muudaks oluliselt määruses sätestatud hindamise põhistruktuuri ja raamistikku. Sellele lisaks ei oleks algatusel märkimisväärset mõju liikmesriikide eelarvetele.

Kas on oodata muud olulist mõju?

Peale otsese mõju ettevõtjatele, konkurentsile ja siseturule mõjutaksid eelistatud variandid eeldatavasti kaudset ka tarbijaid. Algatuse tulemusel peaks: suurenema tarbijate valikuvõimalused, sest hulgimüüjad ja importijad lisatakse topeltturustuse erandi kohaldamisalasse; suurenema kaubamärgisisene konkurents jagatud ainuõiguse tõttu; paranema müügieelsed ja müügijärgsed teenused turustajate investeringute parema kaitse tõttu; suurenema füüsiliste kaupluste konkurentsivõime ning turustamine veebi- ja muude kanalite kaudu kahe hinnataseme kehtestamise ja erinevate kriteeriumide rakendamise tõttu. Sõltuvalt valdkonnast mõjutab algatus ka täitevasutusi täitmiskulude vähenemise kaudu või siis ei mõjuta neid üldse.

Proportsionaalsus?

Eeskirjade kõikide valdkondade puhul oleks proportsionaalne kasutada eelistatud varianti, sest see võimaldaks vältida minemist kaugemale sellest, mis on vajalik määruse „safe harbour“-põhimõtte kohandamiseks.

D. Järeelmeetmed

Millal poliitika läbi vaadatakse?

Algatus peaks kavakohaselt kestma 12 aastat. Seni jälgib komisjon läbivaadatud eeskirjade toimimist, eelkõige tuginedes enda ja liikmesriikide konkurentsiasutuste kogemustele õigusnormide täitmise tagamisel, liikmesriikide ja liidu kohtutes arutatavatele tõlgendamisküsimustele ning mitteametlikele aruteludele sidusrühmadega. Hiljemalt 2030. aasta juunis teeb komisjon kokkuvõtte läbivaadatud eeskirjade toimimisest ja koostab hindamisaruande, toetudes muu hulgas pideva järelevalve käigus kogutud teabele.